

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ХРУПАЛО МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 378.14/.635.5:356.37(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ТИЛУ
ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Галус Олександр Мар'янович,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
проректор з наукової роботи.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Торічний Олександр Володимирович,
Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
професор кафедри педагогіки та соціально-
економічних дисциплін;

кандидат педагогічних наук
Миценко Данііл Вячеславович,
Житомирська філія Київського інституту бізнесу та
технологій, завідувач кафедри гуманітарних та
фундаментальних дисциплін.

Захист відбудеться «02» березня 2017 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.145.01 у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії за адресою: зала засідань, вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за адресою: вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013; та на сайті академії за адресою: www.kgra.km.ua.

Автореферат розісланий «27» січня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Б. С. Крищук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Період сучасних радикальних змін у зовнішній та внутрішній політиці, економіці й соціальній сфері України супроводжується послідовною активною модернізацією Збройних сил України. Проведення Антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей актуалізувало завдання підготовки фахівців військової справи. Реформа Збройних сил України, зміни в організаційно-штатній структурі військ, принципах комплектування і строках проходження військової служби, соціально-політичні та інші фактори зумовили необхідність розроблення єдиної системи стосовно направленості, форм, методів і способів підготовки військових фахівців тилу. Воєнною доктриною України (2015 р.) передбачено підтримку необхідного рівня бойової готовності й боєздатності Збройних сил, яка б забезпечувала виконання основного завдання – зупинити агресію ззовні, а у випадку нападу агресора – не допустити вторгнення ворожих збройних сил на територію нашої країни, припинити бойові дії на вигідних для України умовах. Успішне ведення сучасного бою залежить від багатьох чинників, серед яких одним із найважливіших є стан організації побуту військовослужбовців. Залежність оперативності військ від їхнього всебічного забезпечення об'єктивно зумовлює зростання ролі, поширення обсягів і зміну заходів стосовно тилового забезпечення військ під час підготовки та ведення бойових дій.

Специфіка діяльності офіцерів тилу охоплює різноманітне коло питань планування, управління, постачання та перевезення, пов'язаних з організацією тилового забезпечення військ, ставить перед вищою військовою школою України складну педагогічну проблему щодо організації підготовки курсантів за таких умов, які б забезпечили формування їхньої професійної компетентності.

Пошуки нових підходів до організації навчального процесу у ВВНЗ, для якісних змін змісту підготовки високоосвіченого кваліфікованого офіцерського корпусу, який уміє використовувати сучасні технології, здатний навчати інших, займатися самоосвітою, конструктивно вирішувати професійні завдання зумовлюються потребами держави у військових фахівцях нової генерації як пріоритетної основи армії.

За результатами проведеного емпіричного дослідження визначено, що серед основних причин недостатнього рівня підготовки майбутніх офіцерів тилу до майбутньої професійної діяльності є: слабка мотивація до навчання (52,7 %); низька шкільна фізична підготовка (63,2 %); недостатній контроль з боку професорсько-викладацького складу за виконанням розпорядку дня курсантами (48,3 %); особиста недисциплінованість та безвідповідальність (31,8 %); низький рівень методичної підготовленості командирів підрозділів (4,1 %).

У наукових пошуках вітчизняні вчені зверталися до проблематики формування професійної компетентності українських офіцерів. Низку праць присвячено обґрунтуванню професійного становлення військовослужбовців (О. Андрощук, К. Аркадьєв, А. Галімов, Д. Миценко, М. Нецадим, С. Решетник та ін.), дидактичних і методичних положень проектної діяльності (Р. Гуревич,

Л. Гур'є, І. Єрмаков, С. Кримський, Н. Лавриченко та ін.), формування професійної компетентності курсантів в умовах ВВНЗ (Є. Бондаренко, В. Плотник, О. Торічний, В. Яковенко та ін.), підготовці майбутніх офіцерів тилу (С. Каплун, А. Лігоцький, О. Маслій, І. Скворок, Н. Огарков, О. Пономаренко та ін.). Незважаючи на значний інтерес до проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу, дотепер вона залишається недостатньо дослідженою, а її психолого-педагогічний складник у сучасних умовах потребує кардинальних змін.

Аналіз психолого-педагогічної та військової літератури дозволив виявити в підготовці майбутніх офіцерів тилу *суперечності* між:

- соціальним замовленням суспільства на професійних військових фахівців тилу та недостатнім рівнем сформованості їхньої професійної компетентності;
- освітніми можливостями інноваційних технологій і недостатнім використанням цих можливостей у формуванні професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності;
- необхідністю цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності та недостатньою методичною підготовкою науково-педагогічних працівників ВВНЗ до такої діяльності.

Одним із конструктивних шляхів вирішення означеної проблеми є вивчення навчального потенціалу проєктивних умінь і навичок офіцерів, дієвих і в предметно-дисциплінарній сфері фахової підготовки курсантів, з перспективою формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Актуальність означеної проблеми, наявні суперечності, відсутність чітко визначених концептуальних засад і перспектив використання засобів проектної діяльності в навчальних планах ВВНЗ України в контексті формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу зумовили вибір теми дослідження **«Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проводилось відповідно до плану наукової та науково-організаційної діяльності Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії в межах науково-дослідної роботи «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців» (№ 210-00164І) та відповідно до плану наукової та науково-технічної діяльності Військової академії (м. Одеса) в межах науково-дослідної роботи «Інноваційні засади формування змісту підготовки військових фахівців з вищою освітою» (державний реєстраційний номер 0101U001689). Роль автора в науково-дослідній роботі полягає в розробці й теоретичному обґрунтуванні особливостей формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Тему дослідження затверджено вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 9 від 28.10.2013 р.) та узгоджено в

Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 1 від 25.02.2014 р.).

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Відповідно до мети визначено такі **завдання** дослідження:

1. Визначити сутність професійної компетентності офіцерів тилу та специфіку їхньої підготовки у ВВНЗ України та за кордоном.
2. З'ясувати структуру та конкретизувати критерії, установити показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу.
3. Визначити організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності та розробити схему означеного педагогічного процесу.
4. Експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Об'єкт дослідження – формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Для вирішення поставлених завдань застосовано комплекс взаємодоповнювальних **методів дослідження**: *теоретичні* – аналіз наукових джерел, нормативних документів, синтез – для виокремлення сутності, змісту й структури формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу, обґрунтування організаційно-педагогічних умов її формування; бесіди й аналіз продуктів діяльності – для вивчення, узагальнення та порівняння його якісних і кількісних характеристик; *емпіричні* – вивчення передового педагогічного досвіду, спостереження за курсантами, опитування – для дослідження сучасного стану сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців з тилового забезпечення засобами проектної діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) – для вивчення рівня сформованості професійної компетентності та наукового обґрунтування одержаних результатів; *методи математичної статистики* з обчисленням t-критерію Стьюдента – для обробки отриманих результатів і встановлення кількісних і якісних залежностей між явищами та процесами.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше* визначено, науково обґрунтовано сукупність організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності (формування стійкої мотивації та ціннісного ставлення майбутніх офіцерів тилу до проектної діяльності; застосування засобів проектної діяльності в процесі підготовки курсантів на різних етапах навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і курсантів у процесі формування професійної компетентності засобами проектної діяльності);

розроблено схему формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності, яка охоплює три блоки: цільовий (мета, завдання, об'єкт, предмет), змістовий (науково-педагогічні підходи, функції, принципи), діяльнісний (методи та технології, форми, засоби, критерії, компоненти, рівні), організаційно-педагогічні умови та результат;

– *удосконалено* компоненти (мотиваційний – надає можливість з'ясувати ставлення курсантів до проектної діяльності, визначити розуміння ними її значення в професійній діяльності, демонструє особливості професійної та особистісної мотивації майбутніх офіцерів тилу за ступенем задоволення потреб і наявністю професійно значимих цілей освітньої діяльності; містить мотиви курсантів, що спонукають їх до набуття нових, корисних для професії знань, навичок, умінь із застосуванням засобів проектної діяльності, котрі збуджують інтерес до процесу пізнання, допитливість, цілеспрямованість, підсилюють бажання вдосконалювати власні дії для досягнення поставленої мети, прагнення стати висококваліфікованим фахівцем, самоствердитись, успішно виконувати завдання, поглиблюють інтерес до професійної діяльності із застосуванням у ній технологій планування, проектування, моделювання та ін., когнітивний – визначає рівень загальних і професійних знань, умінь, навичок майбутніх офіцерів тилу, що відтворюється в характері аналізу ситуації та виявленні найбільш актуальних проблем, на вирішення або оптимізацію яких орієнтовано проектну діяльність, яка має важливе значення в професійній діяльності майбутнього офіцера тилу, операційний – передбачає володіння різними видами проектної діяльності; наявність практичних умінь її реалізації, навичок прогнозування, передбачення наслідків прийнятих рішень; самооцінку відбору оптимальних дій та розв'язування завдань із використанням проектної діяльності; творчий підхід до вирішення складних ситуацій; уміння використовувати глобальну мережу для розв'язування професійних задач; позитивне ставлення до проектної діяльності; пошук нових прийомів і способів проектної діяльності; уміння визначати цілі й домагатися їхнього досягнення; налаштованість на застосування проектних технологій у професійній діяльності; уміння долати труднощі в процесі проектної діяльності), відповідні критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, операційно-діяльнісний), показники сформованості професійної компетенції засобами проектної діяльності майбутніх офіцерів тилу з урахуванням особливостей підготовки та рівні (репродуктивний, ситуативний, активний).

Подальшого розвитку набули зміст, форми та методи формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності в освітньому процесі ВВНЗ України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні методичних матеріалів з циклу навчальних дисциплін спеціалізації «Продовольче забезпечення підрозділів (частин)» («Організація продовольчого забезпечення», «Військове харчування і хлібопечення», «Тилове забезпечення бойових дій військових частин», «Технічні засоби продовольчої служби») для вдосконалення процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Основні результати дослідження, його положення і висновки можуть бути використані в підготовці майбутніх офіцерів тилу, військовослужбовців інших спеціальностей, розробленні навчальних планів і програм, створенні навчальних посібників, дидактичних матеріалів, написанні дисертацій, монографій, курсових і магістерських робіт та ін.

Результати дослідження **впроваджено** в навчально-виховний процес Національної академії Національної гвардії України (довідка про впровадження № 985 від 05.06.2016 р.), Військової академії (м. Одеса) (акт про впровадження № 9/2/18 від 06.06.2016 р.), Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (довідка про впровадження № 228 від 06.09.2016 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка про впровадження № 386 від 12.09.2016 р.).

Особистий внесок здобувача в опублікованих у співавторстві працях полягає в тому, що в навчальному посібнику [11] автору належить дослідження комплексу питань, які стосуються організації тилового забезпечення підрозділів Сухопутних військ в польових умовах; у довіднику [12] автором здійснено визначення опорних термінів і понять продовольчого забезпечення підрозділів Збройних сил України.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях різного рівня, серед яких: *міжнародні* – «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2014), «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації» (Київ, 2016), «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті» (Дрогобич, 2016); *всеукраїнська* – «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти і управління навчальними закладами» (Херсон, 2015).

Результати дослідження обговорювалися та отримали схвальні відгуки на засіданнях кафедри тилового забезпечення Військової академії (м. Одеса) (2013–2016 рр.) та на засіданнях кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (2013–2016 рр.).

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 12 наукових публікаціях автора (10 – одноосібні), з яких 7 відображають основні наукові результати дисертації (зокрема, 1 публікація у зарубіжному науковому виданні), 3 – апробаційного характеру, 2 праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (278 найменувань, з них 11 – іноземними мовами), додатків (8 на 118 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 332 сторінки друкованого тексту, основний зміст викладено на 180 сторінках. Роботу ілюстровано 12 таблицями і 4 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи наукового пошуку; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано відомості про апробацію, упровадження та опублікування результатів дослідження; указано відомості про обсяг та структуру дисертації.

У **першому розділі** – «Теоретичні аспекти проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності» – визначено теоретичні основи та особливості формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності шляхом визначення історіографії основних понять дослідження, висвітлення специфіки підготовки майбутніх офіцерів тилу в сучасних військових ВНЗ України та за кордоном.

Огляд психолого-педагогічної та військової літератури (А. Барабанщиков, В. Волков, В. Євтушенко, В. Корякін, А. Чернов, В. Ягупов та ін.) засвідчує довгостроковість (з моменту виникнення армії) актуальності проблеми якісної підготовки офіцерського корпусу. Установлено, що зародження та формування передумов складників професійної компетентності фахівця з тилового забезпечення відбувалися протягом значного історичного періоду. Вивчення історії Збройних сил України дало можливість простежити вплив економічних і політичних змін в державі на організацію української армії та висвітлити історичний аспект питання тилового забезпечення та формування складників професійної компетентності військовослужбовців.

Аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх офіцерів тилу в країнах НАТО (Велика Британія, Німеччина, Франція, Бельгія, Туреччина), США, Японії засвідчив, що системи професійної підготовки військовослужбовців цих країн зазнали суттєвої змістової та функціональної переорієнтації. Вивчення закордонного досвіду дало підстави стверджувати, що проблеми підготовки військових фахівців, особливо країн НАТО, здебільшого вирішуються уніфікацією вимог, спрямованих на приєднання до Болонського процесу, входження в єдиний освітній простір і підвищення ефективності функціонування чинних систем їхньої підготовки й перепідготовки.

Характерними рисами підготовки військових фахівців є: посилення її соціальної спрямованості шляхом створення гідних умов життєдіяльності військових, що стимулюють відповідальне ставлення до виконання своїх обов'язків; формування високих військово-професійних якостей; практична спрямованість освітньої діяльності; забезпечення високого рівня фізичної підготовки та психологічної готовності до ведення бойових дій; військовий практицизм; високий рівень корпоративної культури та ін.

Виявлено, що одним із напрямів вдосконалення вітчизняної вищої військової освіти є широке впровадження в практику навчання майбутніх офіцерів тилу засобів проектної діяльності. Проектну діяльність у контексті формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу розуміємо як сплановану та

послідовно організовану конструктивну взаємодію викладача та курсантів, яка розкриває послідовність здійснення основних етапів навчально-проектних завдань.

Установлено, що обсяг знань, умінь і навичок з професійної підготовки майбутніх офіцерів тилу визначається державними документами: Національним класифікатором України: Класифікації видів професійної діяльності ДК 009:2005 (2005 р.), Наказом Міністерства оборони України «Про організацію розробки галузевих стандартів вищої освіти та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів» (2013 р.), наказом Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів» (2016 р.). Для дослідження змісту професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності розглянуто сутність наукових дефініцій «компетентність», «професійна компетентність», «професійна компетентність майбутнього офіцера тилу, сформована засобами проектної діяльності».

Професійну компетентність майбутніх офіцерів тилу, сформовану засобами проектної діяльності, розуміємо як характеристику курсантів, яка відображає їхні прагнення, професійну підготовку, рефлексію, здатність виконувати посадові обов'язки та визначається інтегративним комплексом інтелектуальних якостей і властивостей майбутніх фахівців з тилового забезпечення.

На підставі узагальнення наукових поглядів Є. Бондаренка, А. Галімова, М. Нещадима, С. Каплуна, О. Сапходоєвої, О. Тракалюка та ін. специфіку формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу класифікуємо як: сукупність об'єктивних (зміст та якість навчання, особливості навчання, соціально-економічне, організаційне, психолого-педагогічне середовище набуття практичного досвіду), суб'єктивних (психологічні якості та здібності особистості; спрямованість; креативність, творче мислення) та об'єктивно-суб'єктивних факторів (мотивація; потреба в досягненні високих результатів професійної діяльності; особиста відповідальність; самореалізація й самовдосконалення).

Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності зумовлено дією загальних, особливих та одиничних вимог до військової служби, а сутність і структура означеного процесу визначається вимогами, цілями, завданнями і характером сучасної військової праці офіцера тилу, до складу якої входять командно-організаторська, навчальна, виховна та експлуатаційна діяльності. На підставі цього, проектну діяльність майбутнього фахівця з тилового забезпечення визначено як трансформацію отриманих знань для вирішення спеціальних завдань, складання плану, заходи, цілеспрямовані на створення нового продукту (курсіву роботу, теоретичне вирішення завдань фахового спрямування тощо).

Підвищенню ефективності професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності сприятиме створення відповідних умов, як-от:

внутрішніх (сформованість мотивів; цінностей військової діяльності; професійно важливих якостей; знань, умінь і навичок; професійної спрямованості; усвідомлених професійних цілей військового спеціаліста) і зовнішніх (демократизація, гуманізація та особистісна орієнтація освітнього процесу у вищій військовій професійній школі; комплексний підхід до професійного зростання майбутнього військового фахівця; фінансове, матеріально-технічне та кадрове забезпечення педагогічного процесу; наявність системи менеджменту якості професійної підготовки майбутніх офіцерів тилу; реалізація внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків; використання широкого спектра освітніх технологій: активного, контекстного, проблемного навчання, нових інформаційних технологій тощо).

У другому розділі – «Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності» – виокремлено компоненти, конкретизовано критерії та показники рівнів сформованості професійної компетентності курсантів; обґрунтовано змістовно-цільове наповнення технологічного інструментарію формування професійної компетентності; охарактеризовано організаційно-педагогічні умови та схему формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної та військової літератури з проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності засвідчує неоднозначність подання цієї проблеми в сучасній педагогіці.

На основі аналізу проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності виокремлено компоненти (мотиваційний, когнітивний та операційний), визначено їхні критерії та показники (потреби в засвоєнні знань, умінь і навичок професійної діяльності з використанням засобів проектної діяльності; спеціальні військові, економічні, управлінські та загальні знання майбутніх офіцерів тилу з усвідомленим доцільним застосуванням засобів проектної діяльності на основі всебічного аналізу та виявлення актуальних проблем; якість реалізації пізнавальних, організаторських, контрольних, проектних умінь майбутніх офіцерів тилу, професійна активність, які можуть виявлятися на активному, ситуативному та репродуктивному рівнях.

Проведене дослідження означеної проблематики дозволило констатувати, що вагому роль у формуванні професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності має забезпечення курсантів загальними, професійними та проектувальними знаннями; поглиблення проектувальних умінь і навичок створення проектів; розширення фахового та політехнічного світогляду; формування стійких професійних інтересів; стимулювання розвитку творчої активності.

Формування професійної компетентності майбутнього офіцера тилу засобами проектної діяльності здійснювали з використанням: концептуальних засад науково-педагогічних підходів (системного, особистісного, компетентнісного та

контекстно-діяльнісного), функцій (когнітивної, виховної, практичної, розвивальної, самоосвітньої) та принципів (науковості, інноваційності, прогностичності, діагностичного цілепокладання, контекстного навчання, саморозвитку) для оволодіння курсантами способами вирішення в процесі розробки проектів навчальних і професійних завдань, пов'язаних із розвитком і модернізацією організації тилового забезпечення.

Ефективний вплив на формування професійної компетентності майбутнього офіцера тилу засобами проектної діяльності забезпечують організаційно-педагогічні умови: формування стійкої мотивації та ціннісного ставлення майбутніх офіцерів тилу до проектної діяльності; застосування засобів проектної діяльності в процесі підготовки курсантів на різних етапах навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і курсантів у процесі формування професійної компетентності засобами проектної діяльності.

Досліджуючи *першу організаційно-педагогічну умову*, ми визначили, що готовність майбутніх офіцерів тилу до використання засобів проектної діяльності залежить від мотиваційної сфери курсантів у ВВНЗ і ступеня сформованості їхньої професійної компетентності. Мотиваційний складник є передумовою поведінки майбутніх військовослужбовців, який спрямовує й організовує її, а також надає особистісної значущості. За умови позитивно спрямованого мотиваційного складника навчально-проектної діяльності майбутніх офіцерів тилу він набуває чітко визначеного особистісного змісту, що, у свою чергу, сприяє перетворенню із зовнішньо сформульованих цілей у внутрішні, особистісні потреби. Для реалізації першої організаційно-педагогічної умови впроваджено вітагенне навчання, а також застосовано практичні завдання з використанням скрайбінгу, моделювання професійних ситуацій з елементами тренінгу, застосуванням методу мозкового штурму.

Реалізація *другої організаційно-педагогічної умови* передбачала використання системного підходу до вивчення навчальних дисциплін спеціалізації «Продовольче забезпечення підрозділів (частин)», що дозволило використати резерви компонентів навчального процесу: перегляд їхнього змісту з урахуванням специфіки майбутньої діяльності військовослужбовців тилового забезпечення. Майбутні офіцери тилу розробляли монопроекти (для засвоєння навчального матеріалу в ході проведення лекційних і практичних занять – «Індивідуальна доповідь за темою лекції», «Реферат з глибоким розкриттям розглянутих питань»), мультипроекти (передбачали вирішення комплексних завдань – «Логістична бізнес-гра», «Розрахунково-графічна робота»).

Третя організаційно-педагогічна умова реалізовувалася шляхом складання схеми денотатного графа функціонування системи продовольчого забезпечення військової частини, що передбачало: визначення суб'єкта та предиката на основі простого аналізу; аналіз їхніх істотних ознак; розміщення ключового поняття у верхній прямокутник; перевірку кожного блоку інформації з метою виключення можливих помилок, невідповідностей і суперечностей.

Організаційно-педагогічні умови покладено в основу розробленої схеми (рис. 1). формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу

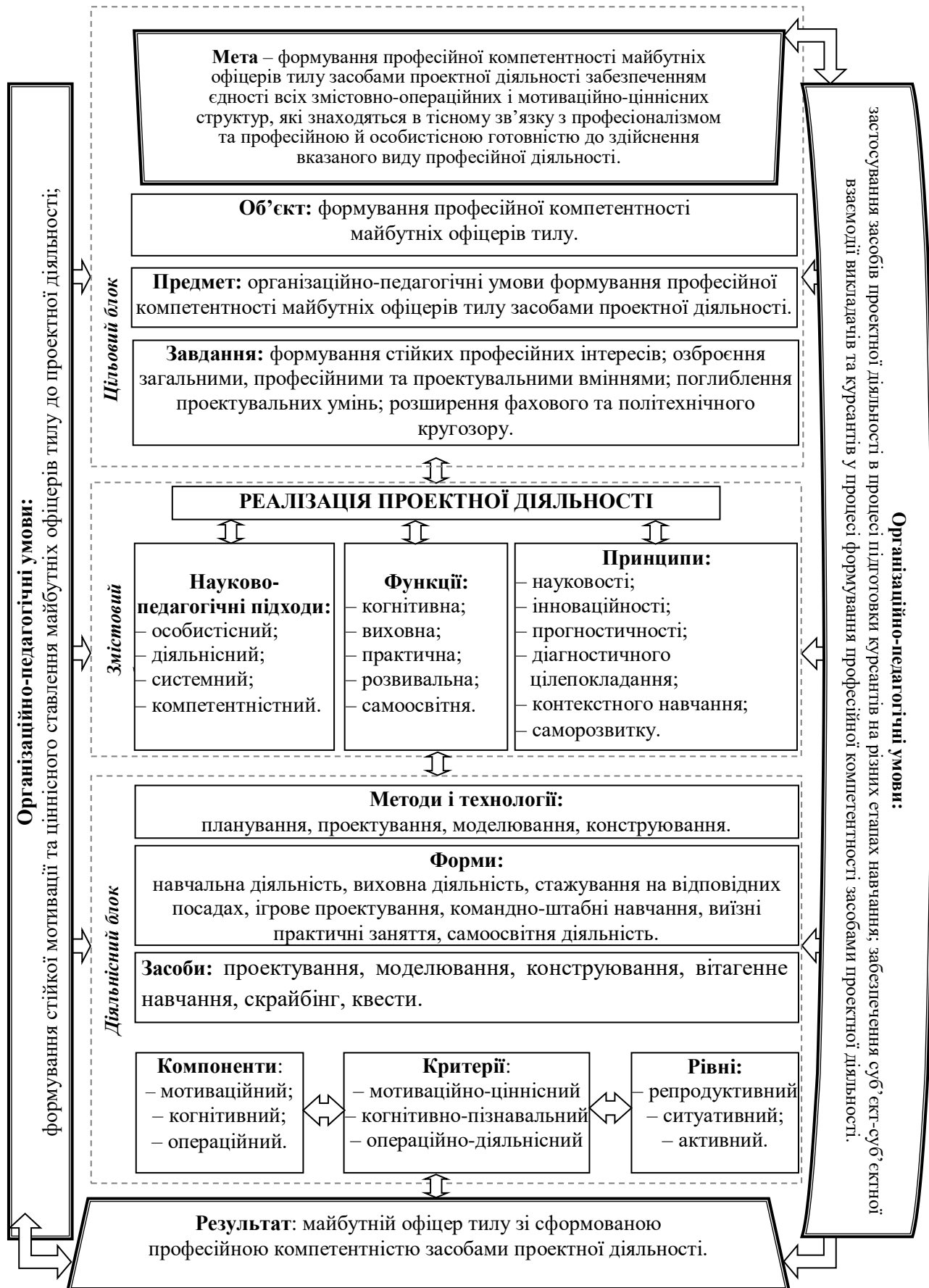

Рис. 1. Схема формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності

засобами проектної діяльності. Схема має окреслене науково-теоретичне підґрунтя, логічність і послідовність професійних вимог до професорсько-викладацького складу й освітнього середовища ВВНЗ. Її проектування здійснено на основі системного аналізу структури, змісту та професійної діяльності майбутніх офіцерів тилу. Розроблена схема формування професійної компетентності офіцерів тилу засобами проектної діяльності є відкритою, нелінійною.

У схемі виділено декілька блоків. *Цільовий блок* акумулює мету (формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності забезпеченням єдності всіх змістово-операційних і мотиваційно-ціннісних структур, які знаходяться в тісному зв'язку з професіоналізмом і професійною й особистісною готовністю до здійснення вказаного виду професійної діяльності), визначає об'єкт, предмет та основні завдання процесу підготовки офіцерів тилу до професійної діяльності.

Цільовий блок пов'язаний зі *змістовим блоком* і перебуває у взаємозв'язку з результатом процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу. Це забезпечує можливість вносити корективи в процес підготовки курсантів за умови досягнення негативного результату на будь-якому етапі навчання у ВВНЗ.

Методи, технології, форми, засоби, компоненти, критерії та рівні становлять основу *діяльнісного блоку* схеми формування професійної компетентності офіцерів тилу засобами проектної діяльності. При цьому основоположним, на нашу думку, є рівень бакалавра, оскільки тут закладаються базові знання, уміння і навички, необхідні майбутньому офіцеру тилу для здійснення подальшої професійної діяльності.

Результатом реалізації схеми є сформована засобами проектної діяльності професійна компетентність майбутніх офіцерів тилу (на активному рівні), а також у процесі самостійної пізнавальної діяльності.

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка дієвості організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності» – подано організацію та методику проведення констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту й інтерпретацію його результатів.

Експериментальне дослідження було проведено на базі Військової академії (м. Одеса), Національної академії Національної гвардії України, Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

На констатувальному етапі експерименту брали участь 114 курсантів другого і третього курсів навчання напряму підготовки 6.160101 «Військове управління (за видами Збройних сил України: Сухопутні війська», спеціалізація – «Продовольче забезпечення підрозділів (частин, з'єднань)». Проведено спостереження, опитування, анкетування, тестування для виявлення рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу.

Під час констатувального етапу експерименту виявлено, що більшість курсантів (69 %) перебуває на ситуативному та репродуктивному рівнях сформованості професійної компетентності. Це зумовлено формами організації навчального процесу, які були недостатньо спрямовані на формування потрібної професійної компетентності. Такі результати підтвердили необхідність модернізації процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Дієвість організаційно-педагогічних умов за схемою формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності перевірялась на етапі формувального експерименту, що проводили впродовж 2013–2016 рр., у якому взяли участь 114 курсантів.

Під час проведення формувального етапу експерименту внесено зміни в навчальний процес експериментальних груп: курсанти активно використовували засоби проектної діяльності (проектування, моделювання, конструювання, вітагенне навчання, скрайбінг, квести).

Вірогідність і достовірність результатів упровадження організаційно-педагогічних умов і авторської схеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності доведено шляхом використання параметричних методів порівняння результатів дослідження (середніх значень і дисперсій). Узагальнені результати сформованості компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл кількості курсантів за відповідними рівнями сформованості компонентів професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності

Рівні сформованості	Ефективність реалізації організаційно-педагогічних умов у КГ та ЕГ (у %)											
	мотиваційний компонент				когнітивний компонент				операційний компонент			
	КГ	у %	ЕГ	у %	КГ	у %	ЕГ	у %	КГ	у %	ЕГ	у %
Репродуктивний	29	50	20	35,7	27	46,6	17	30,6	31	53,4	18	32,1
Ситуативний	19	32,8	23	41,1	21	31	24	42,9	22	37,9	27	48,2
Активний	10	17,2	13	23,2	10	17,2	15	26,8	5	8,6	11	19,6
Усього	58	100	56	100	58	100	56	100	58	100	56	100
Приріст показника	1	1,7	6	10,7	2	3,4	9	16,1	1	1,7	7	12,5

Аналізуючи результати сформованості компонентів професійної компетентності, дійшли висновку: у курсантів ЕГ більш високі показники, на відміну від КГ. За мотиваційним компонентом приріст кількості курсантів у ЕГ складає 10,7 %, а в КГ – 1,7 %; за когнітивним компонентом показники складають в ЕГ 16,1 %, а в КГ – 3,4 %; за операційним компонентом показники в ЕГ

складають 12,5 % , а в КГ – 1,7 %. Найбільш суттєві зміни відбуваються за когнітивним компонентом.

Для узагальнення змін у формуванні професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності здійснено підсумковий контроль успішності курсантів експериментальних і контрольних груп, результати яких відображено в таблиці 2.

Таблиця 2

Узагальнені результати сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності

Групи (КК)	ЕК	Результати рівнів сформованості професійної компетентності курсантів						СБ	ПСБ	ЯЗ у %	ПЯЗ у %
		репродуктивний (задовільно «D», «E»)		ситуативний (добре «B», «C»)		активний (відмінно «A»)					
		КК	%	КК	%	КК	%				
КГ (58)	ВК	30	51,7	22	37,9	6	10,4	70,5	2,06	48,3	3,4
	ПК	28	48,3	23	39,7	7	12	72,56		51,7	
ЕГ (56)	ВК	30	53,6	20	35,7	6	10,7	70,8	11,92	46,4	19,7
	ПК	19	33,9	26	46,4	11	19,7	82,72		66,1	

Примітка: КГ – контрольні групи; ЕГ – експериментальні групи; ВК – вхідний контроль; ПК – підсумковий контроль; КК – кількість курсантів; СБ – середній бал; ПСБ – приріст середнього балу; ЯЗ – якість знань; ПЯЗ – приріст якості знань.

Аналіз узагальнених результатів рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності засвідчив, що в курсантів ЕГ відсоткові значення до початку та після завершення експериментального дослідження зазнали суттєвих змін. На 19,7 % збільшилася кількість майбутніх офіцерів тилу з ситуативним і активним рівнями сформованості професійної компетентності. Порівняння результатів після завершення експерименту між ЕГ та КГ дає такі результати: різниця в прирості середнього балу становить 9,86 балу, у прирості якості знань – 16,3 %.

На основі одержаних результатів дослідження зроблено висновок, що запропонована сукупність організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності є ефективною. Розраховане значення t-критерію Стьюдента та його порівняння з табличним значенням не підтвердило нульову гіпотезу. Тому, є підстави стверджувати, що розрахунки рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу в експериментальних групах об'єктивні.

ВИСНОВКИ

У дисертації висвітлено теоретичні узагальнення та запропоновано нове вирішення актуального наукового завдання: формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності. Результати дослідження дали підстави сформулювати такі загальні **висновки**:

1. На основі узагальнення наукових джерел встановлено, що професійна підготовка майбутніх офіцерів тилу у вищих військових навчальних закладах детермінується комплексом особливостей військової освіти (активність, діяльність, гнучкість, інтелектуальність, творчість) і специфікою здійснення професійної діяльності (планування, управління, постачання та перевезення, пов'язані з організацією тилового забезпечення військ). Теоретико-методологічне узагальнення та основне розв'язання проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу виявляється у визначенні змісту та структури їхньої діяльності (мотиваційний, когнітивний та операційний компоненти), обґрунтуванні проектних технологій до вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки. Професійну компетентність майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності доцільно розглядати як процес переходу курсанта в позицію професіонала, що реалізується використанням його внутрішнього потенціалу особистісного розвитку, вибором мети та технологій її досягнення.

Уточнено поняття «професійна компетентність майбутнього офіцера тилу, сформована засобами проектної діяльності» як характеристику курсанта, яка відображає його прагнення, професійну теоретичну (знання) та практичну (уміння, навички, досвід) підготовку, рефлексію, здатність вирішувати завдання із матеріально-технічного забезпечення життєдіяльності військових підрозділів, грамотно, самовіддано та рішуче діяти у типових і нетипових умовах господарської діяльності Збройних сил України.

На основі аналізу зарубіжного досвіду підготовки майбутніх офіцерів тилу зроблено висновок, що в провідних країнах НАТО, Японії, США та ін. здійснюють змістову та функціональну переорієнтацію військової галузі, її реформування та поворот до людини як суб'єкта освітнього середовища. Важливе значення в підготовці майбутніх офіцерів тилу за кордоном має замкнута система військової освіти, що є невід'ємним складником національної системи освіти України.

2. На основі аналізу психолого-педагогічної та військової літератури виділено компоненти формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності: мотиваційний, когнітивний, операційний, які можуть виявлятися на активному, ситуативному та репродуктивному рівнях.

Визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, операційно-діяльнісний) цього процесу, що узгоджуються з компонентами та показниками рівнів (потреби в засвоєнні знань, умінь і навичок професійної діяльності з використанням засобів проектної діяльності; спеціальні військові,

економічні, управлінські та загальні знання майбутніх офіцерів тилу з усвідомленим доцільним застосуванням засобів проектної діяльності на основі всебічного аналізу та виявлення актуальних проблем; якість реалізації пізнавальних, організаторських, контрольних, проектних умінь майбутніх офіцерів тилу, їхня професійна активність) формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності в навчальному середовищі ВВНЗ.

Основними завданнями формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності є: забезпечення елементарними загальними, професійними та проектувальними знаннями; поглиблення проектувальних умінь і навичок створення проектів; розширення фахового та політехнічного світогляду; формування стійких професійних інтересів; стимулювання розвитку творчої активності.

3. Для формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності визначено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови: формування стійкої мотивації та ціннісного ставлення майбутніх офіцерів тилу до проектної діяльності; застосування засобів проектної діяльності в процесі підготовки курсантів на різних етапах навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і курсантів у процесі формування професійної компетентності засобами проектної діяльності. Дієвість обраних організаційно-педагогічних умов перевірено експериментально.

На основі визначених організаційно-педагогічних умов розроблено схему формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності, складники якої перебувають у логічному взаємозв'язку та системній єдності: цільовий (мета, завдання, об'єкт, предмет), змістовий (науково-педагогічні підходи, функції, принципи), діяльнісний (методи і технології, форми, засоби, критерії, компоненти, рівні), організаційно-педагогічні умови та результат. Схема дієва за обраних організаційно-педагогічних умов.

4. Проведення педагогічного експерименту на констатувальному етапі засвідчило, що більшість курсантів перебували на репродуктивному та ситуативному рівнях сформованості професійної компетентності (69 % опитуваних), що зумовлено формами організації навчального процесу, які недостатньо спрямовані на формування необхідної майбутнім офіцерам тилу професійної компетентності. На активному рівні сформованості професійної компетентності перебувало 30,6 % курсантів, що переконує в необхідності вдосконалення навчального процесу у ВВНЗ.

Результати, отримані в процесі формувального етапу експерименту, засвідчили ефективність організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності. Про це свідчать позитивні зміни рівнів сформованості професійної компетентності курсантів ЕГ до професійної діяльності: кількість майбутніх офіцерів тилу з активним рівнем сформованості мотиваційного компонента зросла на 10,7 %, когнітивного компонента – на 16,1 %, операційного компонента – на 12,5 %. Достовірність результатів проведеної дослідницької

роботи підтверджена методами математичної статистики, з використанням t-критерію Стюдента.

Проведене дослідження не вичерпує всіх проблем формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності. Подальшого дослідження та вивчення потребує проблема вдосконалення професійної підготовки офіцерів тилу шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій та вивчення їхнього впливу на підвищення результативності й ефективності формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Хрупало М. М. Змістовий аспект професійної компетентності майбутнього офіцера тилу / М. М. Хрупало // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць. – Херсон, 2013. – Вип. 2 (9). – С. 458–462.

2. Хрупало М. М. Генезис навчального потенціалу проектної діяльності / М. М. Хрупало // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. праць. – К. : НУОУ, 2014. – Вип. 2 (39). – С. 153–158.

3. Хрупало М. М. Зародження передумов формування складових професійної компетентності фахівця з тилового забезпечення за часів слов'янських племен та Київської Русі / М. М. Хрупало // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць. – Херсон : Грінь Д. С., 2014. – Вип. 1 (10). – С. 178–181.

4. Хрупало М. М. Особливості формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу в умовах реформування Збройних Сил / М. М. Хрупало // Педагогічний альманах : зб. наук. праць. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – Вип. 22. – С. 211–216.

5. Хрупало М. М. Проектна діяльність як перспективний засіб формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу / М. М. Хрупало // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. праць. – К. : НУОУ, 2014. – Вип. 3 (40). – С. 176–181.

6. Хрупало М. М. Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів засобами проектної діяльності: сутність змістового аспекту / М. М. Хрупало // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. 38. – С. 469–473.

7. Хрупало М. М. Педагогічна технологія формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності / Микола Миколайович Хрупало // East European Scientific Journal. – 2016. – № 6 (10). – Р. 126–132.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Хрупало М. М. Критерії та показники сформованості проектних умінь майбутніх офіцерів тилу / М. М. Хрупало // Теоретико-методологічні основи розвитку освіти і управління навчальними закладами: матеріали I всеукр. наук.-метод. веб-конф. (Херсон, 23 груд. 2015 р.) : в 2 ч. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Ч. II. – С. 173–180.

9. Хрупало М. Інтегрованість проектної діяльності як засіб формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу / Микола Хрупало // Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті : матеріали II-ї міжнар. наук.-практ. конф. (Ченстохова – Ужгород – Дрогобич, 24–25 берез. 2016 р.). – Ченстохова – Ужгород – Дрогобич : Посвіт, 2016. – С. 335–337.

10. Хрупало М. Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності: результативність формувального етапу експериментальної роботи / Микола Хрупало // Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25–26 лютого 2016 р.). – К. : Міленіум, 2016. – С. 321–322.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

11. Організація харчування військовослужбовців підрозділів Сухопутних військ в польових умовах : навч. посіб. / [В. С. Белохвост, Р. В. Колчін, І. С. Левченко, В. В. Осіпов, І. В. Симоненкова, М. М. Хрупало]. – Одеса : Військова академія, 2014. – 210 с.

12. Хрупало М. М. Довідник випускника. Ч. 4. Речова служба. Продовольча служба : довідник / [О. І. Кравчук, Г. П. Білоус, І. Ф. Беловодов, А. В. Королук та ін. ; під заг. ред. канд. юр. наук, генерал-майора О. В. Гуляка]. – [вид. 2-ге, доповн. та переробл.]. – Одеса : Військова академія, 2016. – 353 с.

АНОТАЦІЇ

Хрупало М. М. Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України. – Хмельницький, 2017.

У дисертації здійснено теоретичний аналіз проблеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності. Розроблено й обґрунтовано схему формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності, яка реалізується за таких організаційно-педагогічних умов: формування стійкої мотивації та ціннісного ставлення майбутніх офіцерів тилу до проектної діяльності; застосування засобів проектної діяльності в процесі підготовки курсантів на різних етапах навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладачів і курсантів у процесі формування професійної компетентності

засобами проектної діяльності. Складниками схеми є: цільовий (мета, завдання, об'єкт, предмет), змістовий (науково-педагогічні підходи, функції, принципи), діяльнісний (методи і технології, форми, засоби, критерії, компоненти, рівні) блоки, організаційно-педагогічні умови і результат. Схема дієва за обраних організаційно-педагогічних умов.

За результатами дослідження встановлено ефективність організаційно-педагогічних умов і впровадження схеми формування професійної компетентності майбутніх офіцерів тилу засобами проектної діяльності.

Ключові слова: майбутні офіцери тилу, професійна компетентність, проектна діяльність, засоби проектної діяльності, організаційно-педагогічні умови.

Хрупало Н. Н. Формирование профессиональной компетентности будущих офицеров тыла средствами проектной деятельности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Хмельницкая гуманитарно-педагогическая академия МОН Украины. – Хмельницкий, 2017.

В диссертации осуществлен теоретический анализ проблемы формирования профессиональной компетентности будущих офицеров тыла средствами проектной деятельности. Разработана и обоснована схема формирования профессиональной компетентности будущих офицеров тыла средствами проектной деятельности, реализуемой в таких организационно-педагогических условиях: формирование устойчивой мотивации и ценностного отношения будущих офицеров тыла к проектной деятельности; применение средств проектной деятельности в процессе подготовки курсантов на разных этапах обучения; обеспечение субъект-субъектного взаимодействия преподавателей и курсантов в процессе формирования профессиональной компетентности средствами проектной деятельности. Составляющими схемы являются: целевой (цель, задачи, объект, предмет), содержательный (научно-педагогические подходы, функции, принципы), деятельностный (методы и технологии, формы, средства, критерии, компоненты, уровни) блоки, организационно-педагогические условия и результат. Схема действенная при избранных организационно-педагогических условиях.

Результаты анализа экспериментальных данных подтвердили эффективность организационно-педагогических условий формирования профессиональной компетентности будущих офицеров тыла средствами проектной деятельности, разработанных схем и экспериментальной методики их реализации.

Ключевые слова: будущие офицеры тыла, профессиональная компетентность, проектная деятельность, средства проектной деятельности, организационно-педагогические условия.

Khrupalo M. M. Formation of Professional Competence of the Future Reserve Officers by Means of Project Activity. – Manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.04 – Theory and Methods of Vocational Training. – Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2017.

Theoretical analysis of the peculiarities of forming professional competence of the future reserve officers by means of project activity has been carried out. The study of the historical heritage of the Ukrainian armed forces made it possible to trace the formation of professional skill of the reserve officers, that was happening during the considerable period, under the influence of economic and political changes in the country.

Review of psychological-pedagogical and military literature has shown long-term urgency of the problem of quality training of the officer corps. It is established that the origin and formation of the prerequisites of the components of professional competence of the specialist on logistics has been happening during the significant historical period from the times of Slavic tribes and Kievan Rus. The study of the history of the armed forces of Ukraine gave the opportunity to trace the influence of economic and political changes of the state on the organization of the Ukrainian army and to highlight the historical aspect of the problem of logistics and the formation of the components of professional competence of the servicemen.

The term «professional competence of the future reserve officer, formed by means of project activity» is understood as the characteristics of the cadet, which reflects the aspiration, professional training, reflection, ability to perform duties and is determined by the integrative complex of intellectual qualities and properties of the future specialist in logistics.

The criteria (motivational-valuable, cognitive-identification, operational-active) of this process, coordinated with the components and indices of levels (the need for the mastering of knowledge, abilities and skills of professional activity with the use of means of project activity; special military, economic, managerial and general knowledge of the future reserve officers with conscious reasonable use of the means of project activity on the basis of comprehensive analysis and identification of relevant problems; the quality of implementation of educational, organizational, controlling and project skills of the future reserve officers, their professional activity) of the formation of professional competence of the future reserve officers by means of project activity in academic environment of the higher military educational establishment have been determined.

Based on the analysis of problem of formation of professional competence of the future reserve officers by means of project activity the components are singled out, their criteria and indicators that can occur at the active, situational and reproductive levels are determined. Formation of professional competence of the future reserve officer by means of project activity was implemented with the use of the conceptual foundations of the scientific-pedagogical approaches, functions for mastering by cadets of the ways

of solving in process of developing projects of educational and professional tasks related to the development and modernization of the organization of logistics.

Effective influence on the formation of professional competence of the future reserve officer by means of the project is provided by organizational-pedagogical conditions: formation of a persistent motivation and value attitude of the future reserve officers to project activity; use of means of project activity in the process of training of cadets at various stages of training; provision of subject-subject interaction between a teacher and cadets in the process of formation of professional competence by means of project activity.

The chart of forming professional competence of the future reserve officers by means of project activity, which has outlined scientific-theoretical grounding, logicity and consecution of professional requirements to the teaching staff and educational environment of military higher educational establishments, has been worked out. The scheme consists of the following components: target (goal, tasks, object, subject), content (scientific-pedagogical approaches, functions, principles), activity (methods and techniques, forms, means, criteria, components, levels), organizational-pedagogical conditions and result. The scheme is effective under the chosen organizational-pedagogical conditions.

Methodology of forming of professional competence of the future reserve officers by means of project activity has been experimentally proven, the components, criteria and indicators, according to which was conducted the evaluation of the levels of formedness of professional competence of the future reserve officers by means of project activity have been identified.

According to the results of the research we determined the effectiveness of the author's approach to the choice and implementation of organizational-pedagogical conditions of the scheme of forming professional competence of the future reserve officers by means of project activity.

Key words: future reserve officers, professional competence, project activity, means of project activity, organizational-pedagogical conditions.

Підписано до друку 26.01.2017 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Кегль Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 29.

Видавець ПП Заколотний М.І.
м.Хмельницький, вул.Соборна, 55
тел.: (0382)777-717
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №3770 від 28.01.2010 р.